

הנבואה כמטרה
 הרב מואיז נבון

בראשית כה

(יט) וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אֲבִרְהָם אֲבִרְהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק: (כ) וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת רִבְקָה בִּתּוֹ אֶל הָאֲרָמִי מִפְּדֹן אָרָם אֲחֹת לָבָן הָאֲרָמִי לוֹ לְאִשָּׁה: (כא) וַיַּעֲתֵר יִצְחָק לִיקְנֹק לְנֶכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הוּא וַיַּעֲתֵר לוֹ יִקְנֹק וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ: (כב) וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם כֹּן לָמָּה זֶה אֲנִכִּי וַתֵּלֶךְ לְדֹרֵשׁ אֶת יְקֹזֶק: (כג) וַיֹּאמֶר יִצְחָק לָהּ שְׂנִי <גַּיִים> גוֹיִם בְּבִטְנִךְ וַשְׂנֵי לְאֵמִים מִמַּעֲיֶךְ יִפְרְדּוּ וְלֹאִים מִלֵּאִים יִאֲמָץ וְרַב יַעֲבֹד צַעִיר:

"לדרוש את ה'"

רש"י - שיגיד לה מה תהא בסופה: **רשב"ם** - אל הנביאים שבאותן הימים.
רמב"ן - (כב) לשון רש"י, להגיד מה יהא בסופה. ולא מצאתי דרישה אצל ה' רק להתפלל.
(כג) וטעם שני גוים בבטן - הודיע לה שלא תפחד, ...

~ נבואה ~

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת סנהדרין פרק י

... והיסוד הששי הנבואה. והוא, לדעת שזה המין האנושי יש שימצאו בו אישים בעלי כשרונות מפותחים מאד ושלמות גדולה, ותתכונן נפשם עד שמקבלת צורת השכל, ויתחבר אותו השכל האנושי בשכל הפועל, ויאצל עליהם ממנו אצילות שפע, ואלה הם הנביאים, וזוהי הנבואה וזהו ענינה. וביאור היסוד הזה בשלימות יארך מאד, ואין מטרתנו פירוט כל יסוד מהם וביאור דרכי ידיעתו, לפי שזה הוא כללות כל המדעים, אלא נזכירם בדרך הודעה בלבד, ופסוקי התורה מעידים בנבואת נביאים רבים. ...

... וכאשר יהיו קיימים לאדם כל היסודות הללו ואמונתו בהם אמתית, הרי הוא נכנס בכלל ישראל, וחובה לאהבו ולחמול עליו וכל מה שצוה ה' אותנו זה על זה מן האהבה והאחוה, ואפילו עשה מה שיכול להיות מן העבירות מחמת תאותו והתגברות יצרו הרע, הרי הוא נענש לפי גודל מריו **ויש לו חלק**, והוא מפושעי ישראל. וכאשר יפקק אדם ביסוד מאלו היסודות הרי זה יצא מן הכלל וכפר בעיקר ונקרא מין ואפיקורוס וקוצץ בנטיעות, וחובה לשנותו ולהשמידו ועליו הוא אומר הלא משנאיך ה' אשנא וכו'. ...

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת סנהדרין פרק י - והיסוד השביעי נבואת משה רבינו.
יבמות מט: כל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה, משה רבינו נסתכל באספקלריא המאירה.

R. Soloveitchik, Halakhic Man, p.128-9

The most exalted creation of all is the personality of the prophet. Each man is obligated to give new life to his own being by modeling his personality upon the image of the prophet; he must carry through his own self-creation until he actualizes the idea of prophecy ... each person is obliged to aspire to this rank, that every man should make a supreme effort to scale the mountain of the Lord, until he reaches the pinnacle of the revelation of the Divine Presence. ... Prophecy is man's ultimate goal, the end point of all his desires.

תלמוד בבלי מסכת יומא דף סט עמוד ב [מתורגם]

אוי-אוי, זהו שהחריב את המקדש ושרף את ההיכל והרג את כל הצדיקים והגלה את ישראל מארצם, ועדין מרקד בינינו! האם לא נתת אותו לנו אלא לקבל עליו שכר?! אנו לא רוצים לא הוא ולא שכרו! נפל להם פתק מן השמיים שהיה כתוב בו "אמת" [כלומר, מסכים אני עמכם - רש"י]... ישבו בתענית שלשה ימים ושלשה לילות. מסרוהו בידם. יצא כגוריא דנורא [כאריה של אש] מבית קדשי-הקדשים. אמר להם נביא [זכריה] לישראל: 'זאת הרשעה' - זהו יצר של עבודה-זרה. כשתפסוהו נעקרה אחת משערותיו. שאג, והלך קולו ארבע מאות פרסה. אמרו: מה נעשה? שמא, חס-ושלום, מרחמים עליו מן השמים. אמר להם נביא: הטילוהו בסיר של עופרת וחפו את פיו בעופרת, שהעופרת שואבת את הקול [ומעכבת אותו מלצאת - רש"י]...

אריה עמוס ג:ח - אַרְיָה שָׁאֵג מִי לֹא יִירָא אֲדֹנָי יְקֹזֶק דְּבַר מִי לֹא יִנְבֵּא:
אש ירמיהו כ:ט - וְאֲמַרְתִּי לֹא אֲזַכְּרֶנּוּ וְלֹא אֲדַבֵּר עוֹד בְּשִׁמּוֹ וְהִיָּה בְּלִבִּי כְּאִשׁ בְּעֵרְתִּי עֵצֵר בְּעֵצְמֹתַי וְנִלְאַיְתִי כְּלֶכֶל וְלֹא אוֹכֵל:
מקדש מהר"ל - ובית המקדש נקרא **אריאל** בשביל הכוח הגדול אשר היה לו ולכך אמרו "אש של מזבח רבוצה כארי".
ק"ק במדבר ז - וַיִּשְׁמַע אֶת תְּקוֹל מִדְּבַר אֱלֹהֵי מַעַל הַכְּפָרֶת אֲשֶׁר עַל אֶרֶץ הָעֵדֻת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרָבִים
א"י מהרש"א - שזכה באותו קול למשול בא"י שהיא ד' מאות פרסי. **רמב"ן** - שאין נבואה אלא בא"י.

תלמוד בבלי פסחים נד. –

דתניא, רבי יוסי אומר: שני דברים עלו במחשבה ליבראות בערב שבת ולא נבראו עד מוצאי שבת, ובמוצאי שבת נתן הקדוש ברוך הוא דעה באדם הראשון מעין דוגמא של מעלה, והביא שני אבנים וטחנן זו בזו ויצא מהן אור.

R. Eisen, “You Will Be Like God”, Jewish Thought, p.54

Fire is the symbol of human creativity, the paradigm of human initiative, and the hallmark of man's power and his mastery over nature; it becomes his possession only once “man has *become like one Us, knowing good and evil*” – by virtue of having eaten the fruit of the tree of “*knowing good and evil*” and having acquired the *yetzer hara*. Fire represents not mere passion but the impassioned *creative power* of man – “a reflection of the heavenly model מעלה של מעלה.”
Above all, this is the yetzer hara.

ילקוט שמעוני ישעיהו רמז שפה

וְדַבְּרֵתִי עַל הַנְּבִיאִים וְאֶנְכִי חֲזוֹן הַרְבֵּיתִי וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֶדְמָה (הושע ב), אמר הקדוש ברוך הוא ודאי “ודברתי על הנביאים”, אלא – “אנכי חזון הרביתי”, שכולם אין נבואתו של זה דומה לזה, והיאך עמוס - רואה אותי “עומד”, שנאמר ראיתי את ה' נצב על המזבח וגו'. מיכה - ראה אותי “יושב”, שנאמר ראיתי את ה' יושב על כסאו וגו'. משה - ראה אותי “כגבור”, שנאמר ה' איש מלחמה. דניאל - ראה אותי “כזקן”, שנאמר ושער ראשיה כעמר נקי, לכך נאמר “וביד הנביאים אדמה.”

ספר מורה הנבוכים חלק ב פרק לו

דע כי אמתת הנבואה ומהותה הוא שפע שופע מאת השם ית' באמצעות השכל הפועל, על הכח הדברי [הרציונלי] תחלה, ואחר כך ישפע על כח המדמה [הדמיון], וזאת היא היותר עליונה שבמדרגות האדם ותכלית השלמות אשר אפשר שימצא למינו, והענין ההוא הוא תכלית שלמות הכח המדמה...

ספר מורה הנבוכים חלק ב פרק יב

... כל זה המשך אחר הדמיון, אשר הוא גם כן יצר הרע באמת, ...

נוצר < יצר < יוצר

R. Soloveitchik, The Lonely Man Of Faith, Tradition

Man's likeness to God expresses itself in man's striving and ability to become a creator.

R. Soloveitchik, Halakhic Man, p.130

To be sure, the outpouring of the spirit, the divine overflow, is dependent upon heavenly grace; nevertheless, the preparation for prophecy and the task of self-creation have been entrusted to man.

רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ז הלכה א

מיסודי הדת לידע שהאל מנבא את בני האדם, ואין הנבואה חלה אלא על חכם גדול בחכמה גבור במדותיו ולא יחא יצרו מתגבר עליו בדבר בעולם אלא הוא מתגבר בדעתו על יצרו תמיד והוא בעל דעה רחבה נכונה עד מאד, אדם שהוא ממולא בכל המדות האלו שלם בגופו כשיכנס לפרדס וימשך באותן הענינים הגדולים הרחוקים ותהיה לו דעה נכונה להבין ולהשיג והוא מתקדש והולך ופורש מדרכי כלל העם ההולכים במחשכי הזמן והולך ומורז עצמו ומלמד נפשו שלא תהיה לו מחשבה כלל באחד מדברים בטלים ולא מהבלי הזמן ותחבולותיו אלא דעתו פנויה תמיד למעלה קשורה תחת הכסא להבין באותן הצורות הקדושות הטהורות ומסתכל בחכמתו של הקדוש ברוך הוא כולה מצורה ראשונה עד טבור הארץ ויודע מהן גדלו, מיד רוח הקודש שורה עליו, ובעת שתנוח עליו הרוח תתערב נפשו במעלת המלאכים הנקראים אישים ויהפך לאיש אחר ויבין בדעתו שאינו כמות שהיה אלא שנתעלה על מעלת שאר בני אדם החכמים כמו שנאמר בשאול “והתנבית עמם ונהפכת לאיש אחר.”

Michelangelo - The greater danger for most of us lies not in setting our aim too high and falling short; but in setting our aim too low, and achieving our mark.

Khalil Gibran - The significance of a man is not in what he attains but in what he longs to attain.

Halakhic Man, p.132 - Creation finds its expression in man's fulfilling all of his tasks, causing all of the potentiality implanted in him to emerge into actuality, utilizing all of his manifold possibilities, and fully bringing to fruition his own noble personality.

R. Eisen, “You Will Be Like God”, Jewish Thought, p.54 - For those who listen attentively enough, the divine echo resonates with the lion's muffled roar, welling up from the “leaden caldron” in the midst of us all. It is the echo of creativity, the echo of Godliness, reiterating the serpent's promise that – through the *yetzer hara* – “you will be like God.”